

Popularnonaukowe streszczenie projektu

Stopniowa relokacja produkcji z krajów rozwiniętych do gospodarek o niższych kosztach produkcji oraz szerokim dostępie do siły roboczej stanowiła jedną z najbardziej fundamentalnych zmian w gospodarce światowej w ostatnich dekadach. Decyzje o offshoringu produkcji były podejmowane głównie z myślą o redukcji kosztów oraz transferze ryzyka i odpowiedzialności na zewnętrzne podmioty. Postępująca fragmentaryzacja łańcuchów dostaw doprowadziła do sytuacji, w której w krajach wysoko rozwiniętych skoncentrowane były procesy o wyższej wartości dodanej, podczas gdy produkcja o niższej wartości dodanej była kierowana do gospodarek o niższych kosztach produkcji.

W miarę rosnącej skali offshoringu, coraz częściej pojawiały się przykłady niepowodzeń związanych z realizacją tej strategii oraz dowody na jej brak uzasadnienia ekonomicznego. Badania wskazują, że stopniowo spada poziom atrakcyjności kosztowej wielu zagranicznych lokalizacji, pogłębiają się problemy logistyczne, trudności z utrzymaniem odpowiedniej jakości produktów oraz komplikacje związane z koordynacją działań. Jednocześnie postępującym trendem gospodarczym i technologicznym stała się automatyzacja oraz robotyzacja produkcji, ograniczające potrzeby kadrowe. Niedoszacowanie kosztów (finansowych oraz pozafinansowych) związanych z operacjami zagranicznymi doprowadziło do konieczności zrewidowania wcześniej wdrożonych strategii produkcyjnych przez część przedsiębiorstw i w wielu przypadkach do częściowej lub całkowitej relokacji aktywności produkcyjnej do krajów macierzystych, czyli reshoringu.

Reshoring może być postrzegany jako reakcja na zmiany uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych lub jako korekta błędów menedżerskich popełnionych w trakcie realizacji wcześniejszej strategii offshoringu. Pomimo faktu, że zjawisko to staje się coraz bardziej powszechne, badania nad nim są wciąż we wczesnym stadium, a z punktu widzenia doświadczeń polskich przedsiębiorstw problem reshoringu jest praktycznie nierozpoznany. Analiza i ocena tego zjawiska wyłącznie w Polsce - jako gospodarce wciąż transformującej się, może ukazać jedynie fragment rzeczywistości, dlatego też uzasadnione wydaje się porównanie przesłanek i uwarunkowań realizacji strategii reshoringu w krajach o różnych poziomach rozwoju. W tym kontekście podjęto decyzję, aby w szerszym ujęciu projektu sprawdzić czy istnieją jakiegokolwiek różnice między przedsiębiorstwami należącymi do tej samej branży, ale posiadającymi jako kraj macierzysty dwa różne kraje: Polskę oraz Włochy, czyli jedną z gospodarek rozwiniętych, w których reshoring produkcji jest szczególnie widoczny.

Projekt ma charakter badań podstawowych i obejmuje nowe badania teoretyczne. Za jego główny cel przyjęto stworzenie nowej wiedzy poprzez identyfikację i porównanie przesłanek oraz uwarunkowań rozwoju zjawiska reshoringu w gospodarkach transformujących się (Polska) i uprzemysłowionych (Włochy). W ramach kilkietapowego postępowania badawczego zrealizowane zostaną: badania ilościowe (ankieta, celowo wybrana próba badawcza obejmująca duże, średnie oraz małe podmioty z dwóch sektorów: obuwniczo-odzieżowego i elektromechanicznego), badania metodą case study (opis przypadku przedsiębiorstw realizujących strategię reshoringu) oraz wnikliwa analiza źródeł wtórnych.

Wśród głównych korzyści płynących ze współpracy międzynarodowej należy wskazać realizację pierwszych badań międzysektorowych przeprowadzonych w oparciu o tę samą procedurę badawczą. Wyniki badań polskich i włoskich jednostek naukowych zostaną połączone i zintegrowane celem opracowania ram koncepcyjnych wyjaśniających różnice i podobieństwa między strategiami reshoringu wdrażanymi przez firmy w gospodarkach w okresie transformacji i rozwiniętych. Ponadto realizacja celów projektu umożliwi między innymi: diagnozę i porównanie podejścia polskich i włoskich firm produkcyjnych do reshoringu, faktycznych przesłanek, barier i kosztów tego zjawiska; ocenę możliwości przyszłego rozwoju tego zjawiska, a także opracowanie zakresu działań i narzędzi, które mogłyby wspomóc podmioty produkcyjne rozważające relokację produkcji do kraju macierzystego. Ponadto wyniki zrealizowanych badań umożliwią wskazanie zaleceń dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw w wybranych branżach.